

Iedereen doet mee!

Van participatie naar excellentie

Inhoud

De bibliotheek: waar het allemaal begint.....	3
Missie	4
Visie.....	4
A1/A2: Basisinfrastructuur: De bibliotheek is altijd dichtbij.....	5
A3: Jong geleerd, oud gedaan – preventie van laaggeletterdheid	7
A3: Wie kan lezen, doet mee (18+).....	9
A4: Digitale vaardigheden: Je kunt er niet meer zonder.	12
B1: Een veilige werkplek voor bijzondere mensen	14
B2: Een waardevrije ontmoetingsplek.....	16
Van “gemeentelijke participatieladder” naar “excellentie”	18

De bibliotheek: waar het allemaal begint.

Een prachtige leefomgeving, maar wel één met uitdagingen. Dat kenmerkt de Achterhoek. De "Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020" benoemt de opgaven waar de Achterhoek voor staat. Als gevolg van de krimp en de vergrijzing van de bevolking staat de economische kracht onder druk. Ook is bereikbaarheid en goed onderwijs in het geding, evenals de nabijheid en kwaliteit van andere voorzieningen.¹

We zien een uitstroom van jongeren die naar het westen vertrekken voor het volgen van hoger onderwijs. Door dit wegtrekken van talent blijft het gemiddelde opleidingsniveau laag. Ook is er sprake van toenemende vergrijzing. Daardoor ontstaan nieuwe problemen, zoals vereenzaming en het afnemen van het aantal voorzieningen - terwijl daar juist een groeiende behoefte aan bestaat.

De centrale vraag is hoe we de aantrekkingskracht van de Achterhoek voor werkzoekenden, jongeren en hoger opgeleiden versterken om de negatieve spiraal te keren waar deze regio in terecht komt als we niets doen.

Deze vraag is ook terug te vinden in de college-akkoorden van de drie gemeenten waar Bibliotheek West-Achterhoek voor werkt. Doetinchem heeft het over de wens een bruisend centrum te zijn en – om dat te bereiken – het voorzieningenniveau en het culturele klimaat te willen handhaven. Doetinchem beoogt hiermee meer bedrijvigheid naar de Achterhoek te trekken.² In Bronckhorst, Doesburg en Doetinchem speelt de vraag hoe de burger actief bij de maatschappij betrokken wordt³. De coalitie in Bronckhorst heeft bovendien expliciet aandacht⁴ voor “de ontmoeting van inwoners in de kernen, de bereikbaarheid en spreiding van voorzieningen”.

Het is geen toeval dat de bibliotheek zich over deze vragen heeft gebogen. We zien kansen om onze maatschappelijke rol op een heldere manier in te vullen en de functies van de nieuwe bibliotheekwet brengen ons daartoe. De kern van de nieuwe bibliotheekwet is het feit dat de bibliotheek bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek, door het:

- a. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d. organiseren van ontmoeting en debat; en
- e. laten kennis maken met kunst en cultuur.⁵

Al sinds jaar en dag is de bibliotheek voor veel mensen de plek “waar het allemaal begint”: Het opdoen van nieuwe kennis, het tegenkomen van nieuwe ideeën, het krijgen van plezier in lezen, het ontmoeten van andere mensen. De bibliotheek blijft die functie vervullen in het leven van mensen. In nieuwe vormen, met nieuw élan en vanuit een vernieuwde visie. En doordat de bibliotheek innoveert, blijft iedere gemeente profijt hebben van het bibliotheekwerk.

---

¹ http://www.achterhoek2020.nl/wp-content/uploads/2013/01/Uitvoeringsagenda-Achterhoek-2020-Versie-2014-06-26_DEF.pdf

² Agenda voor de toekomst, coalitieakkoord 2014-2018, pag. 12

³ Agenda voor de toekomst, coalitieakkoord 2014-2018 gemeente Doetinchem, pag.3

Stroomopwaarts, Coalitieakkoord gemeente Doesburg 2014-2018, pag. 6

Bronckhorst dichtbij, coalitieakkoord 2014-2018, pag. 1

⁴ Bronckhorst Dichtbij, coalitieakkoord 2015-2018, pag. 3

⁵ http://wetten.overheid.nl/BWBR0035878/geldigheidsdatum_01-06-2015

Missie

Lezen verrijkt. Bibliotheek West-Achterhoek wil dat inwoners uit Bronckhorst, Doesburg en Doetinchem op een plezierige manier (digitaal) kunnen (leren) lezen en in staat zijn om zo succesvol mogelijk mee te doen in deze samenleving.

Visie

Lezen is leuk! Wie kan lezen, kan meedoen met deze maatschappij. Door te lezen, ontdek je nieuwe dingen. We dagen mensen uit om zichzelf altijd verder te ontwikkelen. We bestrijden sociale uitsluiting, aan de ene kant door mensen beter uit te rusten met vaardigheden om beter mee te kunnen doen en aan de andere kant door ontmoetingen in de bibliotheek te organiseren en mensen op weg te helpen naar (betaald) werk.

De digitale bibliotheek is een volwaardig filiaal. Daarnaast bepalen onze gemeenten hoe zij willen omgaan met het spreidingsbeleid van onze vestigingen. Daar vinden onze klanten onze fysieke collectie. De fysieke collectie bestaat uit boeken, maar ook uit digitale media waarmee mensen hun digitale vaardigheden kunnen optimaliseren. Bibliotheek West-Achterhoek integreert haar eigen collectie met de landelijke digitale collectie. We voorzien in een doorlopende leeslijn van 0 tot 18 jaar. Met maatplannen spelen we in op vragen van het algemene publiek en de vraag vanuit het onderwijs en andere samenwerkings- en ketenpartners uit het sociaal domein. De bibliotheek is en blijft de meest laagdrempelige culturele voorziening.

Basisinfrastructuur: De bibliotheek is altijd dichtbij

De vraag:

Een bibliotheek om de hoek, dat wil iedereen. Ons kerndoel is dat we een goed bereikbaar, laagdrempelig aanbod van voorzieningen in stand willen houden.

Ook zijn onze vestigingen een studieplaats voor de lokale gemeenschap. We waarborgen er een pluriform en onafhankelijk aanbod van informatie.

Wat doen we nu:

Ons digitale filiaal www.bibliotheekwestachterhoek.nl is altijd open. We verlenen er service, zoals gratis reserveren en verlengen van boeken (ook uit andere bibliotheken) en het lenen van e-books uit de digitale collectie van de KB. We bieden de mogelijkheid in te schrijven op onze activiteiten en zorgen voor inspiratie en advies op het gebied van lezen en leren.

De telefonische klantenservice staat voor iedereen klaar tijdens de openingsuren van al onze fysieke vestigingen en is vanaf 1 oktober 2016 iedere werkdag van 10 uur 's ochtends tot 20 uur 's avonds en op zaterdags van 10 tot 16 uur geopend.

De spreiding van de vestigingen en het aantal openingsuren wordt bepaald door de gemeentelijke overheid. In Doetinchem is gekozen voor centralisatie, terwijl in Bronckhorst sprake is van een gebiedsgerichte benadering. In Doesburg wonen we met andere organisaties samen in De Linie. Daar zijn organisaties uit het sociaal domein zoals de Buurtacademie en Caleidoz bewust met de bibliotheek samengebracht. We werken daar intensief mee samen. Ook in onze andere vestigingen werken we samen met andere organisaties – variërend van het Kruiswerk tot de schaakclub, lokale kunstenaars of sociale teams. Voor een volledig overzicht van onze huidige samenwerkingspartners verwijzen we naar de bijlage bij dit plan.

De vestigingen en de digitale bibliotheek die via de website wordt ontsloten, vormen een onlosmakelijk geheel. We stemmen het collectiebeleid af met 18 andere bibliotheken in Gelderland, met wie de inkoop gezamenlijk is georganiseerd. Een deel van de collectie wordt gereserveerd voor het bereiken van specifieke doelgroepen. Zo is er in Doesburg een collectie aangeschaft in overleg met de lokale moskee. In alle vestigingen vindt iedereen die moeite heeft met lezen een aangepaste collectie – variërend van het Makkelijk Lezen Plein voor kinderen en de 4You collectie voor jongeren tot het Taalpunt voor volwassenen en de groot letterboeken. Ook is er een scala van leeshulpmiddelen beschikbaar. Lezen leer je alleen door kilometers te maken. Dat geldt ook voor het aanleren van digitale vaardigheden. Daarvoor gaan we een speciale collectie digitale media aanleggen, waardoor kinderen en volwassenen hun vaardigheden ook op dit terrein kunnen verbeteren.

De vestigingen zijn, behalve uitgiftepunt voor onze collectie, ook huiskamer en studieplaats voor de lokale gemeenschap. We organiseren er studiekringen voor ouderen, cursussen, lezingen en ontmoetingsavonden. Dat gebeurt regelmatig op eigen initiatief, maar ook vaak in samenwerking met andere organisaties. Zo delen we onze expertise, bereiken we nieuw publiek via onze partners en houden we de kosten laag.

De bibliotheek is niet alleen digitaal, telefonisch en in onze vestigingen bereikbaar. We komen ook bij de mensen thuis. Al jaren worden mensen die (tijdelijk) niet meer zelfstandig de bibliotheek kunnen bezoeken door onze vrijwilligers thuis bezocht. Zij brengen de media en halen ze op. Als onze leden liever zelf naar de bibliotheek gaan, maar ze hebben hulp nodig, dan bemiddelen we bij het vinden van een bibliotheekmaatje, een vrijwilliger die iemand meeneemt naar de bibliotheek. In Doesburg en Doetinchem lezen we thuis voor bij gezinnen die moeite hebben met taal. (In Doesburg in samenwerking met de Buurtacademie.)

Het is belangrijk dat ons publiek ons kan vinden. Wekelijks adverteren we in de huis-aan-huisbladen, gemeenteraadsleden krijgen van ons een tweewekelijkse nieuwsbrief, scholen krijgen onze digitale nieuwsbrief voor de Bibliotheek op School, we hebben advertentiecampaagnes via Facebook, onze klanten krijgen een maandelijkse nieuwsbrief. We zijn te vinden op onze Facebookpagina, Pinterest en twitter en natuurlijk hebben we onze website, ons digitale filiaal. De vraag en de tevredenheid van onze klanten wordt systematisch onderzocht en we passen ons beleid daaraan aan.

Ambities:

1. We willen onze zichtbaarheid en bereikbaarheid verbeteren. Met name het digitale filiaal zullen we de komende jaren in het zonnetje zetten, zodat mensen ons ook op afstand kunnen vinden. Daarnaast gaan we de openingstijden van onze klantenservice uitbreiden zodat mensen met vragen ons ook buiten de openingstijden van de vestigingen kunnen bereiken.
2. We willen de openingstijden van de vestigingen verruimen. Onze vestigingen kunnen vaker open zijn als we in multifunctionele accommodaties zitten of wanneer we vrijwillige gastvrouwen/-heren kunnen inzetten. Vrijwilligers worden door onze medewerkers en door onze klantenservice op afstand begeleid.
3. We gaan de vraag ook buiten onze vestigingen ophalen. Verzorgingshuizen, ziekenhuizen, het bedrijfsleven, binnen allerlei organisaties kan behoefte ontstaan aan een vorm van bibliotheekwerk. Wij staan klaar met raad en daad om ook instellingen naar behoefte en op maat te ondersteunen.

Jong geleerd, oud gedaan – preventie van laaggeletterdheid

De vraag:

De overheid wil naast curatie van laaggeletterdheid ook taalachterstanden voorkomen door preventieve maatregelen. Daartoe is het landelijke programma “Tel mee met Taal” opgesteld. Het voormalige programma van O,C&W Kunst van lezen is hierin opgenomen. Kunst van Lezen richt zich met name op de jongste kinderen, voorafgaand aan de basisschoollleeftijd. Onderzoek naar het taalniveau van pedagogisch medewerkers in de kinderopvang en de voor- en vroegschoolse educatie leert dat 40% van de pedagogisch medewerkers in de kinderopvang niet goed kan lezen en schrijven en dat bijna een kwart valt onder de noemer ‘laaggeletterd’.⁶

Preventie van laaggeletterdheid stopt niet als kinderen naar de basisschool gaan. Daarom werkt de bibliotheek samen met scholen aan preventie in het primair onderwijs. Veel kleuters hebben bij aanvang van de basisschool een taalachterstand van 2000 woorden. Bij het verlaten van de basisschool heeft 25% van de leerlingen een taalachterstand van 2,5 jaar. Van de 15-jarigen is 14% laaggeletterd en heeft grote moeite met het begrijpen van de schoolboeken. Bijna 30% van de Nederlandse ouders leest nooit voor.

Wat doen we nu:

Voor kinderen van 0 tot 18 is het essentieel dat zij zonder onderbreking worden aangemoedigd om te lezen. De bibliotheek heeft hiervoor een doorgaande leeslijn ontwikkeld.

West-Achterhoek heeft samen met gemeenten, consultatiebureaus, peuterspeelzalen en de

kinderopvang gewerkt aan het implementeren van de landelijke programma's Boekstart en Boekenpret. We bereiken ouders van jonge kinderen, we lezen zelf voor en we leiden pedagogisch medewerkers op tot voorleescoördinatoren. Onze besloten en openbare bijeenkomsten voor baby's en vooral hun ouders zijn inspirerend en worden goed bezocht. In Doesburg lezen door de bibliotheek opgeleide vrijwilligers van de Buurtacademie al jaren voor bij gezinnen thuis. In Doetinchem gebeurt dat inmiddels door vrijwilligers die in het kader van de VoorleesExpress door de bibliotheek zijn opgeleid. We vinden deze gezinnen door deel te nemen aan diverse gemeentelijke overlegvormen en door signalen vanuit het welzijnswerk en jeugdzorg.

Op een groot aantal basisscholen in onze drie gemeenten is inmiddels een Bibliotheek op School (BoS) gevestigd. Leerkrachten van die scholen volgen bij West-Achterhoek de (landelijk gecertificeerde) opleiding tot lees coördinator (Open Boek). Bijzonder zijn de terugkomdagen waar ze elkaar ontmoeten in het kader van nascholing en intervisie. Op scholen die (nog) niet mee kunnen doen met de BoS, komen leesconsulenten op school om leesbevorderings- en mediawijsheid-projecten uit te voeren die aansluiten op het curriculum van de school.

Voor de brugklassen van de scholen voor Voortgezet Onderwijs hebben wij, in samenwerking met ECAL, het project Brewinc Scene Investigation opgezet. Dat project maakt brugklassers wegwijs in 't Brewinc. We voeren dit project bewust alleen in Doetinchem uit in verband met het (vrijwel) ontbreken van voortgezet onderwijs in de andere gemeenten.

⁶ <http://leescoalitie.acc.totalactivemedia.nl/>

Wat gaan we doen:

1. We gaan nog meer doen voor de allerjongste kinderen: De samenwerking met de kinderopvang krijgt een extra impuls. Ook willen we meer babycafés en andere inloopochtenden, waar ouders elkaar ontmoeten en zelf leren voorlezen. Voor taalarme gezinnen gaan we de VoorleesExpress implementeren in Doetinchem. Bij de gemeente Bronckhorst is de vraag neergelegd of zij willen deelnemen aan een dergelijk project.
2. Op tenminste 50% van de basisscholen willen we een volwaardige dBoS realiseren. De opleiding en begeleiding van leerkrachten maakt daar een onlosmakelijk onderdeel van uit, evenals het inzichtelijk maken van resultaten.
3. Zoals we de landelijke programma's voor de voorschoolse educatie en het basisonderwijs hebben uitgerold, zullen we ons de komende jaren ook richten op het ontwikkelen van een aanbod voor het voortgezet onderwijs met in het bijzonder de kwetsbare leerlingen. Onze aandacht richten we in eerste instantie vooral op het VMBO (het Metzo College en het AOC-Oost).

Wie kan lezen, doet mee (18+)

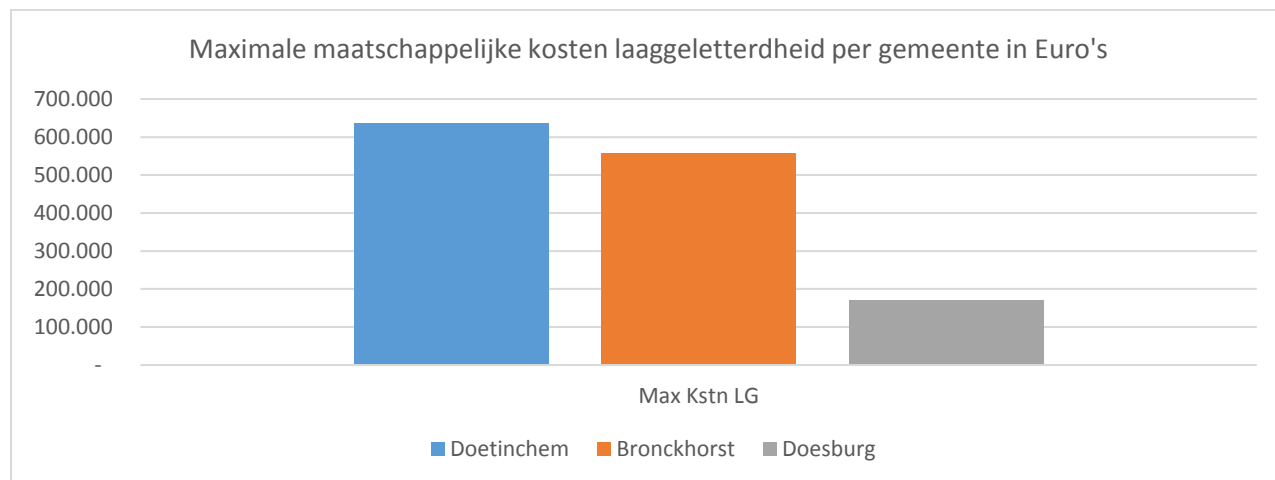
De vraag:

Laaggeletterdheid kost de maatschappij € 556 miljoen euro per jaar⁷. Voor de lokale overheid betekent dit een verlies van circa € 140 aan gedeelde belastingen plus € 75 aan uitkeringskosten per laaggeletterde. De kosten voor de lokale overheid bedragen circa € 215,- per laaggeletterde. Verschillende onderzoeksbureaus, waaronder de Algemene Rekenkamer, doen onderzoek naar het aantal burgers dat laaggeletterd is. De cijfers van het onderstaande rapport zijn minimum-aantallen, volgens de Algemene Rekenkamer en het Centrale Bureau voor de Statistiek zijn de aantallen laaggeletterden in deze regio beduidend hoger. Zelfs wanneer we onderstaande van minimale aantallen uitgaan⁸, krijgen we inzicht in een globale berekening van de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid op lokaal niveau.

Gemeente	Min %LG	Max %LG	#INW 16	#Min LG	#Max LG	Min Kstn LG	Max Kstn LG
Doetinchem	5%	8%	37.000	1.850	2.960	€ 397.750	€ 636.400
Bronckhorst	8%	11%	23.500	1.880	2.585	€ 404.200	€ 555.775
Doesburg	8%	11%	7.200	576	792	€ 123.840	€ 170.280
TOTAAL			67.700	4.306	6.337	€ 925.790	€ 1.362.455

Lokale kosten per laaggeletterde: € 215

Voor het werkgebied van Bibliotheek West-Achterhoek concluderen we dat we te maken hebben met gemiddeld 5.300 laaggeletterden waarvoor de maatschappelijke kosten voor de drie gemeenten samen circa € 1,1 miljoen bedragen.

Dus de bestrijding van laaggeletterdheid verlaagt in potentie enorm veel maatschappelijke kosten. Iemand die laaggeletterd is, kan zich ook digitaal vaak onvoldoende redden.

⁷ Bron: Feiten en cijfers geletterdheid, Stichting lezen en schrijven, 2013

⁸ Waarstaatjegemeente.nl

De overheid wil meer mensen aan het werk krijgen. De gemeente heeft op grond van de participatiewet de taak om mensen die over arbeidsvermogen beschikken in te zetten in het arbeidsproces en hen daarbij gericht begeleiden. In het kader van de WEB-gelden wil de overheid een educatie-aanbod samenstellen dat past bij de diversiteit van de doelgroep laaggeletterden.

Uitvoeringsinstanties zoals het UWV constateren dat veel klanten over onvoldoende basisvaardigheden beschikken om kans te maken op een betaalde baan. Ook kunnen hun klanten niet overweg met hun elektronische omgeving.

Ten slotte heeft de samenleving te maken met een instroom aan vluchtelingen. De gemeente heeft de taak inburgering van vluchtelingen te bevorderen.

Wat doen we nu:

Bibliotheek West-Achterhoek maakt deel uit van het bondgenootschap geletterdheid Achterhoek. Uit dat bondgenootschap komen nieuwe samenwerkingsverbanden voort. Doesburg valt niet onder dezelfde arbeidsmarktregio, dus we willen extra aandacht hebben voor de afspraken zoals die daar op lokaal niveau kunnen worden gemaakt met lokale partners.

Tijdens het schrijven van dit plan vormt het Graafschap College samen met de gezamenlijke Achterhoekse bibliotheken, Buurtplein B.V. en de Stichting Lezen en Schrijven een stuurgroep die de aanpak van laaggeletterdheid coördineert. Inmiddels is er een plek in de bibliotheek Doetinchem ingericht om als Taalhuis te kunnen dienen: een plek waar vrijwilligers en mensen met een vraag rondom basisvaardigheden elkaar kunnen ontmoeten, getraind worden en waar een volledig overzicht is van het aanbod in deze regio. We hebben in al onze vestigingen goede collecties voor mensen die moeite hebben met lezen en met online cursussen kunnen we in een informele omgeving mensen verder helpen. Met de overige Achterhoekse bibliotheken openen we per 1 oktober 2016 een regionaal telefoonnummer waar mensen met vragen rondom laaggeletterdheid terecht kunnen. Het nummer zal worden bemenst door de collega's van onze klantenservice. Ook wordt een regionaal mailadres geopend.

Lokaal maken diverse organisaties van onze expertise en faciliteiten gebruik, zoals Wedeo (leesclubs laaggeletterden), het Graafschap College, Buurtplein B.V. en het UWV. Via de Stichting Lezen en Schrijven hebben we vrijwilligers opgeleid die gebruik mogen maken van het materiaal van Lezen en Schrijven om mensen op het gebied van het niet formele leren te helpen.

Ambities:

1. We zetten in op de verdere ontwikkeling van het Taalhuis om, in samenwerking met maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, meer laaggeletterden te bereiken. Het Taalhuis wordt gevestigd in 't Brewinc in Doetinchem, omdat Doetinchem het centrum is van de arbeidsmarktregio.
2. Met het UWV is landelijk een convenant gesloten vanuit de VOB. In dat convenant wordt de Achterhoek als één van de pilotregio's aangeduid. In overleg met het UWV geven we de samenwerking vorm.
3. We spreiden ons aanbod om dichtbij de mensen te zijn. Zo willen we als andere organisaties daar behoefte aan hebben activiteiten, spreekuren of inloopochtenden in buurthuizen of dorpshuizen organiseren, of – veelal in samenwerking met andere organisaties – cursussen aanbieden.

4. We nemen deel aan het landelijk onderzoeksplatform. Het onderzoeksplatform wordt door de KB onderhouden en meet de effecten van het niet formele leren van laaggeletterden en geeft ons de kans de lokale resultaten te vergelijken met resultaten uit andere gemeenten.

Digitale vaardigheden: Je kunt er niet meer zonder.

De vraag:

De overheid, ook de gemeentelijke overheid, wil vanaf 2017 vooral digitaal communiceren met de burger. Is die burger daartoe in staat en wat kan de bibliotheek doen om indien nodig te helpen? Ook zijn digitale vaardigheden in het geding als mensen op zoek zijn naar een andere baan. Het UWV constateert dat veel klanten over onvoldoende basisvaardigheden beschikken om kans te maken op een betaalde baan. Ook kunnen hun klanten onvoldoende overweg met de elektronische omgeving van het UWV.

Om als burger goed te kunnen deelnemen aan deze maatschappij, moet je over meer vaardigheden beschikken dan het basaal kunnen lezen en schrijven. Je moet beschikken over digitale vaardigheden. Zo'n 10% van de Nederlandse bevolking kan niet goed omgaan met computers en internet. Terwijl de overheid vanaf 2017 volledig digitaal wil werken, blijkt uit onderzoek van de Nationale Ombudsman dat 23% van de mensen in 2013 de site van hun gemeente niet begrijpelijk vonden. Voor het UWV lag dat percentage zelfs op 51%.⁹ Maar ook het invullen van digitale formulieren, het kopen via internet, het zoeken van informatie en het online solliciteren is voor veel mensen een onmogelijke opgave.

Het toenemend gebruik van de automatisering en informatietechnologie in alle sectoren leidt tot een structurele verandering in de vraag naar personeel. Kennis en vaardigheden op deze terreinen zijn steeds vaker doorslaggevend bij de aanname van personeel.¹⁰

Wat doen we nu:

De bibliotheek heeft een aantal gecertificeerde mediacoaches in dienst. Zij hebben de cursus Klik en Tik in samenwerking met het UWV opgezet voor werkzoekenden. Nieuwe cursussen Klik en Tik zijn aangeboden op open inschrijving. In samenwerking met Seniorweb bieden we al jaren computercursussen voor ouderen aan. Met Kruiswerk Achterhoek is een samenwerking opgezet voor het werken met de tablet, eveneens gericht op senioren. Daarnaast heeft Bibliotheek West-Achterhoek de licentie aangeschaft en docenten opgeleid om de cursus Digisterker te geven – zodat burgers beter kunnen omgaan met hun digitale overheid. Ook organiseerden de mediacoaches succesvolle inloopspreekuren voor de iPad.

Ambities:

1. We willen ons cursusaanbod uitbreiden voor mensen die zich verder willen scholen op digitaal terrein. Dat doen we deels in het kader van het Taalhuis. Een voorbeeld is de cursus Digisterker die gericht is op de digitale overheid.

⁹ https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/2013170_de_burger_gaat_digitaal.pdf

¹⁰ https://www.werk.nl/xpsitem/wdo_012993

2. We gaan de iPad en tablet spreekuren uitbreiden met andere inloopsprekuren.
3. Laagdrempeligheid is de basis van het bibliotheekwerk. We onderzoeken dus hoe we zoveel mogelijk mensen kunnen bereiken. Als het nodig is, bieden we onze activiteiten en cursussen ook op andere locaties aan.

Een veilige werkplek voor bijzondere mensen

De vraag:

De overheid wil ouderen en mensen met een beperking helpen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven. Het gaat daarbij om activiteiten gericht op zelfredzaamheid, participatie, actief burgerschap en welzijn.

Wat we doen:

Bibliotheek West-Achterhoek wil dat mensen het beste uit zichzelf kunnen halen. Dit is belangrijk voor hun eigen welzijn, maar ook voor de sociale, economische en culturele vitaliteit van de gemeenschap waar ze deel van uitmaken. Mensen die bij ons komen werken in het kader van de WMO, re-integratie of als vrijwilliger krijgen de gelegenheid zichzelf te ontplooiën. Daardoor groeit hun vertrouwen in hun eigen capaciteit en dat gaat weer gepaard met meer verantwoordelijkheidsgevoel voor de omringende gemeenschap.

De bibliotheek helpt diegenen die 'een extra steun in de rug kunnen gebruiken' door allianties aan te gaan met het UWV, Laborijn, Buurtplein, Caleidoz, Cambio, zorginstellingen en andere instanties die direct te maken hebben met deze doelgroep.

We bieden stage- en re-integratieplekken aan, aangevuld met dagbesteding. Daarnaast is een groeiend aantal vrijwilligers bij ons actief. De inzet van burgers als vrijwilliger in de Bibliotheek is niet nieuw. Hoewel niet altijd even duidelijk is waar het betaalde werk ophoudt en het onbetaalde werk begint, is de afbakening in bibliotheken formeel geregeld in artikel 48 van de CAO voor Openbare Bibliotheken. Op basis van dit artikel kan geconcludeerd worden dat vrijwilligers inzetbaar zijn in aanvulling op de professionele organisatie en onder supervisie en met ondersteuning van de professionele organisatie. Volgens de VNG is het inzetten van vrijwilligers een uiting van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van instellingen. De VNG vindt dat vrijwilligers bij hun activiteiten professioneel ondersteund en begeleid moeten worden. Dat is juist nodig om de dienstverlening op het vereiste kwaliteitsniveau te kunnen leveren. Overigens is de inzet van vrijwilligers door recente uitspraken van de Rechtbank in Utrecht aan banden gelegd: het ontslaan van medewerkers is niet toegestaan als hun werk vervolgens door vrijwilligers wordt overgenomen. Dus de inzet van vrijwilligers kan geen personele consequenties hebben en dient alleen om de expertise die onze collega's hebben opgebouwd via scholing, beter ingezet kan worden.

Wat gaan we doen:

1. We ontwikkelen een beleidsplan waarin is omschreven binnen welke kaders en afspraken de inzet van vrijwilligers plaatsvindt. Het vragen van een VOG en het sluiten van een contract, inclusief regelmatige scholing en evaluaties, vormen daar een onderdeel van.
2. Daarbij richten we ons specifiek op die groepen die onder leiding van externe professionals een beschermde plek nodig hebben. Ook mensen die vanuit het UWV een re-integratietraject wordt aangeboden, vallen binnen die doelgroep.
3. Onze doelstelling is dat onder supervisie van onze professionele medewerkers, vrijwilligers in hun eigen kracht kunnen komen. Dat houdt in dat we mensen waar mogelijk ook graag elkaar willen laten helpen, terwijl we oog houden voor kwaliteit.

Een waardevrije ontmoetingsplek

De vraag:

De Achterhoek krimpt. Op 1 januari 2007 telden de acht gemeenten nog 301.033 inwoners. Op 1 januari 2014 waren het er 298.158 en volgens de prognoses zullen er in 2020 in deze regio nog 295.520 mensen wonen. Dat aantal daalt tot 274.140 in 2040¹¹. Doesburg vormt hierop geen uitzondering¹². De oorzaken zijn het wegtrekken van jongeren uit deze regio en het feit dat meer mensen overlijden dan er geboren worden. Om aantrekkelijk te blijven, moet de Achterhoek blijven investeren in het voorzieningenniveau. Uit onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van voorzieningen een positieve bijdrage levert aan de waardering van bewoners voor hun leefsituatie¹³. Samen leven is elkaar ontmoeten. De Werkgroep Leefbaarheid en Voorzieningen vindt dat er minstens één ontmoetingsplek in een gemeenschap moet zijn. In welke vorm dan ook.¹⁴

Wat doen we nu:

De bibliotheek biedt laagdrempelige toegang tot kennis en informatie in het kader van een leven lang leren. Daardoor draagt de bibliotheek bij aan de brede verspreiding van informatie en cultuur, en daarmee aan een geletterde samenleving.¹⁵

We laten mensen binnen én buiten onze vestigingen kennismaken met kunst en cultuur. Zo draaien we de films van ons Filmhuis in Vorden in het Kulturhus, we hielden een presentatie over e-books in Hummelo, in het kader van het zomerleesprogramma logeren onze boeken wel eens tijdelijk bij de lokale bakker of bloemist. Op de Zwarte Cross en Mañana Mañana lezen we de festivalgangers voor.

Als informatie- en kennismakelaar brengen wij bovendien (vertegenwoordigers van) instanties bij elkaar, zodat lokaal de grootst mogelijke effectiviteit en efficiency wordt bereikt. Een mooi voorbeeld is het “Buurt maken met de buurtcoaches”, waar alle buurtcoaches uit Doetinchem alle andere organisaties op het gebied van welzijn en sociaal beleid ontmoeten.

Ambities:

1. Horizontaal programmeren: Zoals de vrijdagochtend in 't Brewinc hét vaste tijdstip is dat moeders en baby's elkaar ontmoeten bij onze Boekenpret-bijeenkomsten of tijdens het Babycafé, zo willen we ook voor andere groepen op een herkenbaar tijdstip een programma van activiteiten bieden die aansluit bij de vraag. De bibliotheek bereikt een dwarsdoorsnede van de maatschappij, we willen de manier waarop we dat doen nog verder verbeteren.

¹¹ http://www.achterhoek2020.nl/wp-content/uploads/2013/11/AtlasAchterhoek_Vitale_leefomgeving.pdf

¹² De verwachte krimp van de bevolking vanaf 2010 ligt rond 2040 tussen de 5 en 10%. Bron: http://www.gelderland.nl/Documenten/Themas/Bouwen_en_Wonen/Woonprogramma/Bevolkingsprognose_2012.pdf

¹³ “Krimp, het nieuwe groeien”, 2011 – Werkgroep Leefbaarheid en Voorzieningen, onderdeel van het Nationaal Netwerk Bevolkingsdaling

¹⁴ Dit citaat verwijst naar hetzelfde rapport.

¹⁵ <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/10/10/memorie-van-antwoord-inzake-wet-stelsel-openbare-bibliotheekvoorzieningen/memorie-van-antwoord-inzake-wet-stelsel-openbare-bibliotheekvoorzieningen.pdf>.

2. We willen aansluiting zoeken bij burgerinitiatieven. Dat kan variëren van advies over de opzet van een eigen bibliotheek tot het organiseren van een afhaalpunt voor media uit de collectie van Bibliotheek West-Achterhoek als aanvulling op het lokale initiatief.

Van “gemeentelijke participatieladder” naar “excellentie”

We hopen dat u dit beleidsplan met plezier hebt gelezen. De rode draad van dit plan wordt gevormd door onze ambitie om mensen in staat te stellen zo goed mogelijk deel te nemen aan de maatschappij. We raken daarbij direct aan de opgaven van gemeenten in het sociaal domein, waaronder de WMO, de participatiewet en de jeugd. Op al deze terreinen kan de bibliotheek een belangrijke aanvullende rol spelen, naast organisaties op het gebied van welzijn en participatie. Dit wordt misschien het best in beeld gebracht door het onderstaande plaatje. Onze basisinfrastructuur (medewerkers, collectie en gebouwen) wordt gebruikt om:

- mensen te voorzien van kennis en informatie
- mensen in staat te stellen hun (basis-)vaardigheden te verbeteren – hiertoe zetten we vaak producten in die landelijk, door de Koninklijke Bibliotheek, worden aangekocht;
- andere organisaties te helpen moeilijk bereikbare doelgroepen te benaderen door ruimtes of andere faciliteiten in te zetten en gebruik te maken van de lage drempel die de bibliotheek heeft.

De bibliotheek is de plek waar het, volgens de inleiding, “allemaal begint”.

U herkent hier de participatieladder die gemeenten hanteren. De linkerkant van de tabel geeft de stappen van participatie van een burger aan. De rechterkant is de verwijzing naar de hoofdstukken waarin wordt beschreven welke bijdrage die de bibliotheek daaraan levert.

We kunnen dit werk alleen maar doen doordat we een goede basisinfrastructuur hebben. We hebben een goede collectie met speciale voorzieningen voor mensen die moeilijk kunnen lezen. En we weten 28.000 leden te boeien met ons aanbod, terwijl we voor instellingen een aanbod op maat formuleren.

			Betaald werk	Van meedoen naar excellentie
			Betaald werk met ondersteuning	Een werkplek voor bijzondere mensen
		Onbetaald werk	Een werkplek voor bijzondere mensen	
	Deelname georganiseerde activiteiten	Een waardevrije ontmoetingsplek		
	Sociale contacten buitenshuis	Een waardevrije ontmoetingsplek Jong geleerd, oud gedaan - Preventie van laaggeletterdheid		
Geïsoleerd	Digitale vaardigheden, je kunt er niet meer zonder Wie kan lezen, doet mee			

Maar er is meer. We werken niet alleen voor mensen die een extra steun in de rug kunnen gebruiken. Bibliotheek West-Achterhoek maakt deel uit van het stelsel van openbare bibliotheken. Achter deze eenvoudige zin gaat een wereld schuil. Een wereld van (e-)boeken, naslagwerken, betrouwbare en

gevalideerde informatie, databanken, wetenschappelijke collecties. Een wereld van wijsheid, inspiratie en vrije keuze.

Ieder lid van Bibliotheek West-Achterhoek heeft toegang tot de landelijke digitale collectie, een landelijk aanbod van leren-op-afstand, en collecties van andere bibliotheken – van populair tot wetenschappelijk. Dit alles doordat West-Achterhoek een gecertificeerde bibliotheek is en dus deel uitmaakt van de landelijke infrastructuur van bibliotheken. We eindigen met de boodschap dat onze bibliotheek, zo lang wij onderdeel uitmaken van het stelsel van openbare bibliotheken, de wereld blijft ontsluiten.

U bent van harte welkom.

